

A SPANYOLORSZÁGI CIGÁNYSÁG
PASZTORÁCIÓJÁNAK HELYZETE

Általános helyzet:

1. Ma Spanyolországban körülbelül 600000 cigány / káló / él; újabban-néhány év leforgása alatt-néhány román cigány család érkezett. Ennek a 600000 cigánynak igen változatosak, egyáltalán nem azonosak az életfeltételei; „a spanyol cigányok” igen eltérnek egymástól életszínvonalukban, tanultságukban, munkájukban, viselkedésükben stb.

Csak két dologban egyeznek: mindannyian kálók és letelepedettek. A XVII-XVIII. században a hatóságok minden tőlük telhetőt megtettek, hogy letelepítsék őket. Bizonyos sajátosságaik figyelhetőek meg attól függően, hogy Spanyolország melyik régiójában élnek: az andalúziai cigányok például nem pontos megfelelői a gallegóknak...

A spanyol cigányok karakter jegyei többségükben megegyeznek a spanyol polgáréval: egyre jobban élnek, egyre kevesebb gyermekük van, növekszik iskolázottságuk és képzettségük szintje, egyre inkább szekularizálódnak... A cigányok túlnyomó többségére, mintegy 70%-ban jellemző a vallási közömbösség, körülbelül 20% vallja magát pünkösdistának és hozzávetőlegesen 10% katolikusnak. Hasonlóan a többi spanyol állampolgárhoz, ezek a vallási közömbösséget mutatók, az élet meghatározott pillanataiban gyakorló katolikusokká válnak / társadalmi eseményhez kötődő szentségek iránti igény, a népies vallásosság néhány kifejeződése, stb /.

A társadalom fejlődésének ütemében és ahogyan a közigazgatás nagyobb erőforrásokkal kezdett rendelkezni, az Egyház cigányok körében végzett tevékenységének hangsúlya egyre érzékelhetőbben Jézus Krisztus Evangéliumának hirdetése felé fordult, szemben a korábbi felfogással, amely elsősorban társadalmi előrelépésüket igyekezett szolgálni iskolai, egészségügyi, foglalkoztatási és lakhatási kérdésekben. A cigányok igencsak eltérő életfeltételeihez hasonlóan, a társadalom megítélése is igen különböző, attól függően, hogy ténylegesen kiről is van szó. Alapvetően eltérő a cigány megítélése, ha mondjuk Lolitáról vagy Antonio Canalesről-jelenkori művészekről-,vagy egy drogos, munkakerülő cigányról van szó.

A cigány, minden bizonnyal egy „másféle” spanyol; ez a különbözőség azonban az esetek többségében elfogadott. Ám ha ez a különbözőség a nyomorral és kirekesztettséggel együtt jelenik meg, már elutasításra talál.

2. Az utóbbi 40 évben tapasztalható változások, a gádzsók társadalmához hasonlóan, a cigányság körében is gyors tempóban következtek be. Századokon keresztül fennmaradt dolgok kerültek krízis helyzetbe nagyon rövid idő alatt. Korábban többé-kevésbé mindenütt a kálót beszéltek a cigány családi tűzhelyek mellett; a televízió eljöttével ez a nyelv lassan kivész. Hagyományosan gyakorolt mesterségeiknek egész sora volt / állatok adásvétele,

vásározó kereskedelem, kézműves mesterségek stb /, melyek mára eltűntek. Vagyis a hagyományos cigány gazdaság hirtelen elsüllyedt és ez azt eredményezte, hogy a cigány népességnek egy nagyarányú foglalkoztatási átképzéssel kellett szembe néznie. A cigány asszony és leány korábban betöltött társadalmi szerepe teljesen szilárd volt; jelenleg hatalmas erőfeszítéseket kell tenni a cigányság értékei és a modernizáció összhangba állítására. Igen számottevő a cigányság iskolázottságában elért fejlődés. Ma már a bér munkássá válás és az iskolai kudarc jelentenek problémát. A mai cigányok ezerféleképpen élnek. Mindenki, ahogyan tud: vándorkereskedő, a cigányság részére végzett szociális munka, időszakos mezei munkák / szüret, burgonya, gyümölcs, csiga, paradicsom.../, önkormányzati segélyek- „fizetésecske”-, flamenco zene, ének, tánc, építkezés...

A cigányok többsége-közel 90%-teljesen megszokott életet él; kb.10% él rosszul, elszigetelten, droggal, börtönviseltként. Ez a forrása a rasszista általánosításoknak és sztereotípiáknak.

A pasztoráció területe

3. A vallásosság minden emberi lény egyetemes öröksége. A cigányoknál ez a természetből fakadó vallásosság elég sok vitalitással telített; ez indokolja az úgynevezett „szociális szentségek” iránti igényüket, egyben ez az oka a plébániától való távolságtartásuknak is. Kevesen vannak közülük, akik rendszeresen vesznek részt a heti szentmisén.

A plébánia, többségük számára, a szociális szentségek kiszolgáltatásának helye-keresztelők, „temetések”, gyászmisék, házasságkötések...-és csak egyes kevesek számára az a hely, ahová imádkozni megyünk. A leginkább elesett cigányok szemében az Egyház egy testes és befolyásos asszonyság, akinek éjjel nappal sírni kell, hogy a lehető legtöbbet húzzuk ki belőle.

Persze vannak nagyon aktív és felelős gondolkodású cigányok is a plébániai életben és néhány egyházi csoportban, vagy mozgalomban; vannak cigány hitoktatók, vannak közöttük plébániai tanácsstagok, vannak vezető tisztségviselők a Nagyhét testületben... A plébániák igyekeznek befogadni és segíteni a cigányokat anyagi és spirituális téren egyaránt; gyakran részesítik különleges figyelemben a cigány családokat. A papok általában személyesen ismeretségben állnak a cigány családokkal és segítik is őket.

4. Amikor a keresztséget, vagy más szentségeket kérnek, általában a plébánia papjai fogadják őket. A papok a mindenki más számára elérhető hitoktatási formákat szokták ajánlani nekik is: szülők és keresztszülők összejövetele, találkozások az első áldozásra készülő gyermekek szüleivel, házasság előkészítő tanfolyam a jegyeseknek...

Néhány esetben kivételes módon foglalkoznak velük; általában pedig úgy vélekednek, nekik is megfelel az, ami másoknak. Ezért és mert a cigányság igen sokszínű, a rendelkezésére álló speciális anyagok használata részben erősen a helytől és az adott körülményektől függ, részben ismeretlen a papság számára.

5. A cigányok-hasonlóan a gádzsókhoz-csak ritkán vesznek részt keresztény felnőtt képzési kurzusokon; kevés is az olyan felnőttképzési tanfolyam, amely főképpen és szándékait tekintve a cigány népeiséget célozza meg.

Nekik is azokat a felnőtt képzéseket ajánlják, mint a többi híveiknek: különféle katekéziseket, biblikus tanfolyamokat, liturgikus tanfolyamokat, egyházmegyei programokat, alkalmi beszélgetéseket... Néhány esztendőben / pl. Ceferino Giménez Malla boldoggá avatása, valamint a Jubileumi Év alkalmából.../ a Püspöki Konferencia Cigánypasztorációs Referatúrája adott közre szempontokat a csoportokban folytatandó munkára és képzésre vonatkozóan.

Lévéen, hogy a spanyol cigányok letelepedettek, a cigány zarándoklatok -Cabra, Torrente-, általában csak egy napig tartanak és inkább az ünneplésről, mint a képzésről szólnak.

Egyre sürgetőbbnek tűnik, hogy a cigányok kis csoportokba szerveződjenek s ezek keretében kapjanak megfelelő képzést.

Amint említettük már, a jelenlegi nagy kihívás a spanyol cigányság evangelizációja, Jézus Krisztus hirdetése. A képzés a Jézus Krisztus iránt érzett vonzalom felébredése után következhet.

6. A 70-es évek végétől a spanyol Egyház gyakorlatilag évente tartott úgynevezett Napokat mindazok számára, akik érdekeltek a cigánypasztorációban / papok, szerzetesek és szerzetesnők, cigány és gádzsó laikusok /. Az átlagos részvétel e Napokon 110 fő volt, ennek körülbelül a fele cigány /.

Ezek a Napok sok cigánypasztorációs munkatárs számára jelentettek komoly biztatást és bátorítást; a találkozások gazdag tapasztalatait hozták a kölcsönös gazdagodás szellemében, mindemellett pedig a cigánypasztorációs munkában alkalmazható irányelvek egész sora is kidolgozásra került.

Példaként említjük meg az utóbbi öt év ilyen rendezvényein feldolgozott témaköröket:1997: Ceferino, egy Krisztus-hívő ember; 1998: a hit egyházi-közösségi dimenziója; 1999: Biblia a cigánypasztorációban, 2000: evangelizáció és az életkörülmények, 2001: evangelizáció és a cigány család.

7. Spanyolországban a cigánypasztoráció szervezete egyházmegyei, regionális és nemzeti szinten egyaránt igen gyenge.

A jelenlegi megbízott püspök határozottan törekszik arra, hogy az említett Napok közötti időszakok is komoly és lelkes munkával, a cigánypasztorációs munkatársak teendőire való odafigyeléssel teljenek.

A püspökségek érzékenysége e téren igen különböző; néhány püspökségnél nincs cigánypasztorációval való foglalkozás, mivel a püspök nem talál olyan munkatársat, aki elfogadná ezt a megbízatást.

Néhány régióban együtt dolgoznak, egymást segítik a közeli püspökségek; közös akciókat szerveznek: táborok, találkozók.... A helyi kezdeményezések kiinduló pontjait általában a nemzeti Napokon kidolgozott irányelvek adják.

8. Spanyolországban cigányok és gádzsók mindig, mindent együtt csináltunk; következésképpen nincs semmiféle speciális jellege a nem cigány származású pasztorációs munkatársak felkészítésének és képzésének.

9. Amint már említettük a spanyolországi zarándoklatok időtartama korlátozza a képzésben való hasznosságukat. Ezeken az eseményeken egyre inkább a liturgia megünneplése és a

cigány ünnep kerül előtérbe. Ezeken a zárandoklatokon a gádzsók is részt vesznek, ahogyan sok más zárandoklaton részt vesznek a cigányok is.

Egyéb szempontok:

10. A szekták már sok éve tevékenykednek Spanyolországban. A pünkösdisták, a Jehova tanúi, a mormonok jelen vannak közöttünk. Habár nincs könnyű dolguk nálunk, tapasztalataikból kiindulva sok mindent tanulhatunk tőlük: a cigány emberben mélyen gyökerezik az Isten utáni nagy szomjúság..., az áhítat és a személyes kapcsolat fontossága..., a cigányok Biblia iránti rokonszenve..., szereplési vágyuk és a cigány inkulturáció....

A szekták segítettek minket annak megértésében, hogy az Egyház nagy kincse nem az emberi haladásban, hanem Jézus Krisztus személyében van.

A kezdetekben a szekták nagyon spirituálisak, katolikus ellenesek és nagyon kirekesztőek voltak; mára egyre kevésbé azok.

11. A más vallású cigányokkal való kapcsolataink sokat javultak. Mai közös kihívásunk egy szekularizált társadalom.